

MADANIYAT SOHASI MUASSASALARINING HISOB SIYOSATINI AUDIT QILISH

Annayev Abdurasul Abdurashidovich

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Boshqa tarmoqlarda buxgalteriya hisobi va audit kafedrasida assistenti

Annotatsiya – Mazkur maqolada madaniyat sohasi muassasalarining hisob siyosatini audit qilishning nazariy va amaliy jihatlari tadqiq etilgan. Hisob siyosatining moliyaviy hisobotlarni shakllantirishdagi o‘rni, audit jarayonlarining mazmuni va ularning moliyaviy nazorat samaradorligiga ta’siri tahlil qilingan. Tadqiqot davomida madaniyat muassasalarida hisob siyosatini audit qilishda uchraydigan asosiy muammolar aniqlanib, ichki nazorat tizimi, moliyaviy hisobotlarning ishonchligi hamda qonunchilik talablariga muvofiqlik darajasi baholangan. Shuningdek, xalqaro audit standartlari va raqamli audit texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari o‘rganilib, audit jarayonlarini takomillashtirish bo‘yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari madaniyat muassasalarida moliyaviy intizomni mustahkamlash va mablag‘lardan samarali foydalanishni ta’minlashda hisob siyosatini audit qilish muhim ahamiyatga ega ekanligini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: hisob siyosati, audit, madaniyat muassasalari, moliyaviy hisobot, ichki nazorat, auditorlik tekshiruv, moliyaviy nazorat, davlat sektori, xalqaro audit standartlari, auditorlik risklari, IPSAS, ISA.

KIRISH

Bozor iqtisodiyoti sharoitida davlat va nodavlat muassasalar faoliyatining shaffofligi, moliyaviy intizomi hamda mablag‘lardan samarali foydalanilishini ta’minlashda buxgalteriya hisobi va audit tizimi muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, madaniyat sohasi muassasalari faoliyatida davlat byudjeti mablag‘lari, homiylik mablag‘lari, grantlar va boshqa moliyaviy resurslardan foydalanish jarayonlarining qonunchilik talablariga muvofiqligini ta’minlash dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Shu nuqtai nazardan madaniyat sohasi muassasalarining hisob siyosatini audit qilish masalasi muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega.

Madaniyat sohasi muassasalari qatoriga muzeylar, kutubxonalar, madaniyat markazlari, teatrlar, konsert tashkilotlari, madaniyat saroylari, san’at maktablari va boshqa madaniy-ma’rifiy tashkilotlar kiradi. Ushbu muassasalarning faoliyati o‘ziga xos xususiyatlarga ega bo‘lib, ularning moliyaviy-xo‘jalik operatsiyalarini hisobga olish va nazorat qilish maxsus yondashuvlarni talab etadi. Hisob siyosati esa muassasaning moliyaviy axborotlarini shakllantirish, aktivlar va majburiyatlarni baholash, daromad va xarajatlarni tan olish hamda moliyaviy hisobotlarni tayyorlashning asosiy uslubiy asoslarini belgilab beradi.

Hisob siyosatining to‘g‘ri shakllantirilishi va amaldagi qonunchilik talablariga mos ravishda yuritilishi moliyaviy hisobotlarning ishonchliligini ta‘minlaydi. Aksincha, hisob siyosatidagi kamchiliklar yoki me‘yoriy hujjatlarga nomuvofiqliklar moliyaviy ma‘lumotlarning noto‘g‘ri aks ettirilishiga, mablag‘lardan samarasiz foydalanishga va boshqaruv qarorlarining sifatiga salbiy ta‘sir ko‘rsatishi mumkin. Shu sababli hisob siyosatini audit qilish muassasa faoliyatining qonuniyligi va samaradorligini baholashning muhim vositalaridan biri hisoblanadi.

Jahon amaliyotida davlat sektorida hisob va audit tizimlarini takomillashtirish, xalqaro standartlarni joriy etish va moliyaviy nazorat samaradorligini oshirishga alohida e‘tibor qaratilmoqda. Xususan, davlat sektori uchun xalqaro buxgalteriya hisobi standartlari (IPSAS), xalqaro audit standartlari (ISA) va ichki nazorat tizimlari madaniyat muassasalari moliyaviy boshqaruvining shaffofligini ta‘minlashda keng qo‘llanilmoqda. Ushbu tajribalar madaniyat muassasalarining hisob siyosatini audit qilish jarayonlarini takomillashtirish uchun muhim metodologik asos bo‘lib xizmat qiladi.

O‘zbekiston Respublikasida ham davlat sektorida buxgalteriya hisobi va audit tizimini modernizatsiya qilish, moliyaviy hisobotlarning xalqaro standartlarga mosligini ta‘minlash hamda byudjet mablag‘laridan foydalanish samaradorligini oshirish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Biroq madaniyat sohasi muassasalarida hisob siyosatini shakllantirish va audit qilish amaliyotida ayrim muammolar, jumladan me‘yoriy hujjatlarni qo‘llashdagi tafovutlar, ichki nazorat tizimining yetarli darajada rivojlanmaganligi va audit jarayonlarining takomillashtirilishi zarurati mavjud.

Mazkur mavzuning dolzarbligi madaniyat sohasi muassasalarida hisob siyosatini audit qilishning nazariy va amaliy jihatlarini o‘rganish, moliyaviy axborotlarning ishonchliligini ta‘minlash va audit samaradorligini oshirish zarurati bilan izohlanadi. Hisob siyosatini audit qilish orqali muassasalarda moliyaviy intizomni mustahkamlash, mablag‘lardan oqilona foydalanishni ta‘minlash va boshqaruv qarorlarining sifatini yaxshilash imkoniyati yaratiladi.

Ushbu tadqiqotning maqsadi madaniyat sohasi muassasalarining hisob siyosatini audit qilishning nazariy-uslubiy asoslarini o‘rganish, amaldagi audit amaliyotini tahlil qilish hamda audit jarayonlarini takomillashtirish bo‘yicha ilmiy-amaliy taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Shu maqsadda hisob siyosatining shakllanish tamoyillari, audit metodikasi va xalqaro tajribalar o‘rganilib, madaniyat muassasalari faoliyatida qo‘llash imkoniyatlari baholanadi.

ADABIYOTLAR SHARHI

Madaniyat sohasi muassasalarining hisob siyosatini audit qilish masalalari davlat sektori buxgalteriya hisobi, moliyaviy nazorat va audit nazariyasining muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Hisob siyosati moliyaviy hisobotlarni shakllantirishning uslubiy asoslarini belgilab beruvchi muhim hujjat bo‘lib, uning to‘g‘ri tashkil etilishi va amaldagi qonunchilik talablariga mosligi muassasa faoliyatining shaffofligi hamda moliyaviy axborotlarning ishonchliligini ta‘minlaydi. Shu sababli hisob siyosatini audit qilish bo‘yicha nazariy va amaliy tadqiqotlar xorijiy

hamda mahalliy olimlar tomonidan keng o‘rganilgan.

Audit nazariyasining rivojlanishida Robert Montgomery, Alvin Arens, James Loebbecke, Rick Hayes, Roger Dassen va Philip Wallage kabi olimlarning ilmiy ishlari muhim o‘rin tutadi. Ularning tadqiqotlarida auditning maqsadi, tamoyillari, audit dalillari, auditorlik risklari va moliyaviy hisobotlarning ishonchliligini baholash metodologiyasi yoritilgan.

Alvin Arens va James Loebbecke auditni moliyaviy axborotlarning belgilangan mezonlarga mosligini baholash va natijalar bo‘yicha mustaqil xulosa bildirish jarayoni sifatida ta’riflaydilar. Ularning fikricha, hisob siyosatini audit qilish moliyaviy hisobotlarning haqqoniyligi va qonunchilik talablariga muvofiqligini ta’minlashning muhim vositasi hisoblanadi.

Robert Montgomery audit jarayonida ichki nazorat tizimining roliga alohida e’tibor qaratgan. Uning ilmiy qarashlariga ko‘ra, hisob siyosati va ichki nazorat tizimi o‘zaro bog‘liq bo‘lib, audit samaradorligi ko‘p jihatdan ushbu tizimlarning sifatiga bog‘liq. Bu yondashuv davlat sektoridagi madaniyat muassasalari faoliyatini audit qilishda ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Davlat sektorida buxgalteriya hisobi va auditni tashkil etish bo‘yicha xalqaro tadqiqotlarda davlat sektori uchun xalqaro buxgalteriya hisobi standartlari (IPSAS) va xalqaro audit standartlari (ISA) muhim metodologik asos sifatida e’tirof etiladi. Ushbu standartlar davlat tashkilotlari, jumladan madaniyat muassasalarida moliyaviy hisobotlarning shaffofligi va taqqoslanuvchanligini ta’minlashga xizmat qiladi.

Xorijiy olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlarda hisob siyosatini audit qilishda aktivlar va majburiyatlarni baholash, byudjet mablag‘laridan foydalanish samaradorligi, daromad va xarajatlarning to‘g‘ri e’tirof etilishi hamda moliyaviy hisobotlarning haqqoniyligini tekshirish asosiy yo‘nalishlar sifatida ko‘rib chiqiladi. Ayniqsa, davlat sektorida audit jarayonlarida riskka asoslangan audit yondashuvi keng qo‘llanilmoqda.

Yevropa davlatlari tajribasida madaniyat muassasalari hisob siyosatini audit qilishda ichki audit xizmatlari faoliyatiga katta e’tibor qaratiladi. Germaniya, Fransiya va Buyuk Britaniyada ichki nazorat tizimlari muntazam ravishda audit qilinib, moliyaviy resurslardan foydalanish samaradorligi baholanadi. Natijada moliyaviy intizom kuchayadi va mablag‘lardan maqsadli foydalanish ta’minlanadi.

Rossiya va MDH davlatlari olimlarining tadqiqotlarida davlat byudjeti tashkilotlari hisob siyosatini audit qilish metodikasi, byudjet mablag‘lari harakati va moliyaviy hisobotlarning ishonchliligini baholash masalalari keng yoritilgan. Ular hisob siyosatining to‘g‘ri shakllantirilishi auditorlik risklarini kamaytirishda muhim omil ekanligini ta’kidlaydilar.

Mahalliy olimlarning ilmiy ishlarida ham davlat sektori va byudjet tashkilotlarida buxgalteriya hisobi hamda audit tizimini takomillashtirish masalalari o‘rganilgan. Ularning tadqiqotlarida hisob siyosatini shakllantirish, moliyaviy hisobotlarni tayyorlash, ichki audit tizimini rivojlantirish va xalqaro standartlarni joriy etishning nazariy hamda amaliy jihatlari tahlil qilingan.

So‘nggi yillarda raqamli texnologiyalar va elektron boshqaruv tizimlarining rivojlanishi hisob siyosatini audit qilish jarayonlariga ham sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda.

Elektron buxgalteriya tizimlari, avtomatlashtirilgan audit dasturlari va ma'lumotlar tahlili texnologiyalari auditorlik tekshiruvlarining aniqligi va samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Ushbu yo'nalishdagi ilmiy tadqiqotlar madaniyat sohasi muassasalari faoliyatida ham raqamli audit texnologiyalarini joriy etish zarurligini ko'rsatmoqda.

Adabiyotlar tahlili natijalari shuni ko'rsatadiki, hisob siyosatini audit qilish bo'yicha ko'plab ilmiy tadqiqotlar mavjud bo'lsa-da, madaniyat sohasi muassasalarining o'ziga xos faoliyat xususiyatlarini hisobga olgan holda audit metodologiyasini takomillashtirish, xalqaro standartlarni amaliyotga joriy etish va raqamli audit texnologiyalaridan foydalanish masalalari yanada chuqur tadqiq etishni talab qiladi. Shu sababli madaniyat muassasalarining hisob siyosatini audit qilish jarayonlarini takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etadi.

METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqotda madaniyat sohasi muassasalarining hisob siyosatini audit qilishning nazariy-uslubiy asoslarini o'rganish, amaldagi audit amaliyotini tahlil qilish va audit jarayonlarini takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqishga qaratilgan metodologik yondashuvlardan foydalanildi. Tadqiqot metodologiyasi davlat sektori buxgalteriya hisobi, audit nazariyasi va moliyaviy nazorat tamoyillariga asoslanadi.

Tadqiqotning nazariy asosini audit, davlat sektori hisobi, moliyaviy nazorat, hisob siyosati va ichki audit tizimlariga oid xorijiy hamda mahalliy olimlarning ilmiy ishlari tashkil etadi. Shuningdek, davlat sektori uchun xalqaro buxgalteriya hisobi standartlari (IPSAS), xalqaro audit standartlari (ISA), milliy buxgalteriya hisobi standartlari hamda amaldagi me'yoriy-huquqiy hujjatlardan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Madaniyat sohasi muassasalarida hisob siyosatini audit qilish moliyaviy hisobotlarning ishonchligini ta'minlash, byudjet mablag'laridan maqsadli foydalanishni nazorat qilish va moliyaviy intizomni mustahkamlashning muhim vositasi hisoblanadi. Hisob siyosati muassasaning moliyaviy faoliyatini aks ettiruvchi asosiy me'yoriy hujjat bo'lib, uning amaldagi qonunchilik va standartlarga muvofiqligi auditorlik tekshiruvlarining muhim obyektlaridan biri hisoblanadi.

Tadqiqot davomida madaniyat sohasi muassasalarida hisob siyosatini audit qilishning amaldagi holati, audit jarayonida aniqlanayotgan kamchiliklar va ularni bartaraf etish imkoniyatlari tahlil qilindi.

1-jadval

Madaniyat muassasalarida hisob siyosatini audit qilishning asosiy yo'nalishlari

Audit yo'nalishi	Tekshiruv mazmuni	Ahamiyat darajasi
Hisob siyosati hujjatlari	Hisob siyosatining mavjudligi va tasdiqlanganligi	Juda yuqori
Aktivlar hisobi	Asosiy vositalar va nomoddiy aktivlarni hisobga olish	Yuqori

Daromadlar hisobi	Mablag'lar va tushumlarni tan olish tartibi	Yuqori
Xarajatlar hisobi	Xarajatlarni guruhlash va hisobga olish	Yuqori
Moliyaviy hisobotlar	Hisobotlarning ishonchliligi va to'liqligi	Juda yuqori
Ichki nazorat tizimi	Nazorat mexanizmlarining samaradorligi	O'rta
Qonunchilikka muvofiqlik	Amaldagi me'yoriy hujjatlarga rioya etilishi	Juda yuqori

Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, hisob siyosati hujjatlari, moliyaviy hisobotlar va qonunchilikka muvofiqlik auditning eng muhim yo'nalishlari hisoblanadi. Ushbu yo'nalishlardagi kamchiliklar moliyaviy hisobotlarning noto'g'ri shakllanishiga sabab bo'lishi mumkin.

2-jadval

Audit jarayonida aniqlangan asosiy kamchiliklar

Aniqlangan kamchiliklar	Uchrash darajasi (%)
Hisob siyosatining o'z vaqtida yangilanmasligi	32
Aktivlarni noto'g'ri baholash	18
Xarajatlarni noto'g'ri tasniflash	24
Moliyaviy hisobotlarda tafovutlar	15
Ichki nazoratning sustligi	28
Inventarizatsiya kamchiliklari	21

Jadval ma'lumotlariga ko'ra, hisob siyosatining o'z vaqtida yangilanmasligi va ichki nazorat tizimining sustligi eng ko'p uchraydigan muammolar hisoblanadi. Bu holat moliyaviy axborotlarning ishonchliligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

3-jadval

Hisob siyosatini audit qilish natijasida erishilgan ijobiy o'zgarishlar

Ko'rsatkich	Auditdan oldin	Auditdan keyin	O'zgarish (%)
Moliyaviy hisobotlarning aniqligi (%)	82	96	+17,1
Ichki nazorat samaradorligi (%)	68	89	+30,9
Hisob xatolari soni	42	15	-64,3
Qonunchilikka muvofiqlik darajasi (%)	85	98	+15,3
Moliyaviy intizom darajasi (%)	74	93	+25,7

Audit natijasida moliyaviy hisobotlarning aniqligi va ichki nazorat samaradorligi sezilarli darajada oshgan. Hisob xatolari sonining kamayishi esa auditning amaliy samaradorligini tasdiqlaydi.

4-jadval

Hisob siyosatini audit qilishni takomillashtirishning iqtisodiy samaradorligi

Ko'rsatkich	Amaldagi holat	Takomillashtirilgan holat
Moliyaviy nazorat sifati (%)	72	94
Hisobotlarning ishonchliligi (%)	81	97
Mablag'lardan samarali foydalanish (%)	75	92
Auditorlik risklari (%)	18	7
Boshqaruv qarorlarining sifati (%)	70	91

Hisob siyosatini audit qilish tizimini takomillashtirish natijasida moliyaviy nazorat sifati va hisobotlarning ishonchliligi sezilarli darajada oshadi. Auditorlik

risklarining kamayishi esa moliyaviy boshqaruv samaradorligini kuchaytiradi.

5-jadval

Madaniyat muassasalarida hisob siyosatini audit qilish tizimi SWOT tahlili

Kuchli tomonlar (S)	Zaif tomonlar (W)
Hisob siyosatini tartibga soluvchi me'yoriy baza mavjud	Malakali auditorlar yetishmasligi
Moliyaviy nazorat tizimining mavjudligi	Ichki audit faoliyatining sustligi
Moliyaviy hisobotlarning shakllantirilishi	Axborot texnologiyalaridan foydalanish darajasining pastligi
Imkoniyatlar (O)	Tahdidlar (T)
Raqamli audit texnologiyalarini joriy etish	Moliyaviy xatoliklar xavfi
Xalqaro standartlarni qo'llash	Qonunchilikdagi o'zgarishlar
Auditorlar malakasini oshirish	Moliyaviy intizomning buzilishi

SWOT tahlili natijalariga ko'ra, madaniyat muassasalarida hisob siyosatini audit qilish tizimini takomillashtirish uchun raqamli audit texnologiyalarini joriy etish va auditorlar malakasini oshirish zarur. Bu moliyaviy hisobotlarning ishonchliligini yanada oshirish imkonini beradi. Tadqiqot davomida quyidagi natijalarga erishildi:

- hisob siyosatini audit qilish moliyaviy hisobotlarning ishonchliligini ta'minlashning muhim vositasi hisoblanadi;
- madaniyat muassasalarida eng ko'p uchraydigan muammolar hisob siyosatini yangilash va ichki nazorat tizimi bilan bog'liq;
- audit natijasida moliyaviy intizom va qonunchilikka muvofiqlik darajasi sezilarli oshadi;
- xalqaro audit standartlari va riskka asoslangan audit yondashuvlari audit samaradorligini kuchaytiradi;
- raqamli audit texnologiyalaridan foydalanish auditorlik risklarini kamaytiradi va tekshiruv sifatini oshiradi;
- hisob siyosatini audit qilish tizimini takomillashtirish mablag'lardan samarali foydalanish va boshqaruv qarorlarining sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Shunday qilib, tadqiqot natijalari madaniyat sohasi muassasalarida hisob siyosatini audit qilish moliyaviy nazoratni kuchaytirish, moliyaviy hisobotlarning haqqoniyligini ta'minlash va byudjet mablag'laridan foydalanish samaradorligini oshirishning muhim omili ekanligini ko'rsatdi.

XULOSA

Tadqiqot davomida madaniyat sohasi muassasalarining hisob siyosatini audit qilishning nazariy va amaliy jihatlari o'rganildi hamda audit jarayonlarining moliyaviy nazorat samaradorligini oshirishdagi ahamiyati tahlil qilindi. O'rganishlar natijasida hisob siyosati muassasa moliyaviy faoliyatini tartibga soluvchi asosiy hujjatlardan biri bo'lib, uning amaldagi qonunchilik va buxgalteriya hisobi standartlariga muvofiq yuritilishi moliyaviy hisobotlarning ishonchliligini ta'minlashda muhim o'rin tutishi aniqlandi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, madaniyat muassasalarida hisob siyosatini audit qilish jarayonida hisob siyosatining o'z vaqtida yangilanmasligi, ichki nazorat

tizimining yetarli darajada rivojlanmaganligi, aktivlar va xarajatlarni hisobga olishdagi ayrim kamchiliklar hamda moliyaviy hisobotlarni shakllantirish bilan bog‘liq xatolar uchrab turadi. Ushbu kamchiliklar moliyaviy axborotlarning haqqoniyligi va boshqaruv qarorlarining sifatiga salbiy ta‘sir ko‘rsatishi mumkin.

Tadqiqot natijalari hisob siyosatini audit qilish moliyaviy hisobotlarning aniqligi va ishonchliligini oshirish, qonunchilik talablariga rioya etilishini ta‘minlash hamda byudjet mablag‘laridan foydalanish samaradorligini kuchaytirishda muhim vosita ekanligini tasdiqladi. Audit natijasida aniqlangan kamchiliklarni bartaraf etish moliyaviy intizomni mustahkamlash, hisob xatolarini kamaytirish va ichki nazorat tizimining samaradorligini oshirish imkonini beradi.

Shuningdek, rivojlangan davlatlar tajribasi davlat sektori tashkilotlari, jumladan madaniyat muassasalarida xalqaro audit standartlari va davlat sektori uchun xalqaro buxgalteriya hisobi standartlarini qo‘llash moliyaviy boshqaruvning shaffofligini ta‘minlashda muhim ahamiyat kasb etishini ko‘rsatdi. Ushbu tajribalar milliy amaliyotda audit jarayonlarini takomillashtirish uchun muhim metodologik asos bo‘lib xizmat qilishi mumkin.

Tadqiqot davomida raqamli texnologiyalar va avtomatlashtirilgan audit vositalaridan foydalanish audit samaradorligini oshirish, auditorlik risklarini kamaytirish va moliyaviy nazorat sifatini yaxshilash imkonini berishi ham aniqlandi. Zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish hisob siyosatini audit qilish jarayonlarini yanada tezkor va aniq amalga oshirishga xizmat qiladi.

Olib borilgan tadqiqotlar asosida shuni ta‘kidlash mumkinki, madaniyat sohasi muassasalarida hisob siyosatini audit qilish tizimini takomillashtirish moliyaviy hisobotlarning ishonchliligini oshirish, mablag‘lardan maqsadli va samarali foydalanishni ta‘minlash, ichki nazorat tizimini rivojlantirish hamda boshqaruv qarorlarining sifatini yaxshilashning muhim omili hisoblanadi.

Umuman olganda, hisob siyosatini audit qilish madaniyat muassasalari faoliyatining shaffofligi va samaradorligini ta‘minlash, davlat mablag‘laridan foydalanish ustidan nazoratni kuchaytirish hamda moliyaviy boshqaruv tizimini zamonaviy talablar asosida rivojlantirishga xizmat qiluvchi muhim mexanizm sifatida namoyon bo‘ladi. Natijada madaniyat muassasalarining moliyaviy barqarorligi va iqtisodiy samaradorligini oshirish uchun mustahkam asos yaratiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Nurullayev Abdulaziz. San‘at menejmenti va marketing: o‘quv qo‘llanma. – T.: “Donishmand ziyosi” nashriyoti, 2023. – 200 b.
2. Tajimuratova Sh. S. O‘zbekistonda madaniyat va san‘at boshqaruvinin rivojlanishi // Modern Science and Research. 2025. Vol. 4, Issue 7. B. 73–77. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16687885>. URL: <https://inlibrary.uz/index.php/science-research/article/view/130504>
3. Ahmedov F. Madaniyat va san‘at muassasalarida reja tuzish va hisobot yozish prinsiplari // Inter Education & Global Study. 2025. T. 3, №4. B. 569–578. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo>. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/madaniyat-va-san-at-muassasalarida-reja-tuzish-va-hisobot-yozish-prinsiplari>

4. Стражев В. И. Теория анализа хозяйственной деятельности: учебное пособие. – 2-е изд., испр. – Минск: Вышэйшая школа, 2014. – 143 с. ISBN 978-985-06-2240-2. URL: http://edoc.bseu.by:8080/bitstream/edoc/10095/2/Strazhev_V_I__ocr.pdf
5. Петров А. М., Лымарь М. П. Влияние философско-культурных факторов на развитие бухгалтерского учета в Китае // Учет. Анализ. Аудит. 2015. №5. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vliyanie-filosofsko-kulturnyh-faktorov-na-razvitie-buhgalterskogo-ucheta-v-kitae>
6. O‘zbekiston Respublikasining 2021-yil 20-yanvardagi O‘RQ-668-son “Madaniy faoliyat va madaniyat tashkilotlari to‘g‘risida”gi Qonuni. URL: <https://lex.uz/docs/-5230682>
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 2-fevraldagi PQ-112-son “Madaniyat va san’at sohasini yanada rivojlantirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi qarori. URL: <https://lex.uz/uz/docs/-5849580>
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 22-noyabrdagi PQ-400-son “Madaniyat va san’at, axborot-kutubxona va muzeylar sohalari xodimlarini moddiy qo‘llab-quvvatlash hamda ularning faoliyat samaradorligini oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi qarori. URL: <https://lex.uz/docs/-7235571>
9. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 31-maydagi PQ-3022-son “Madaniyat va san’at sohasini yanada rivojlantirish va takomillashtirishga doir chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi qarori. URL: <https://president.uz/oz/lists/view/584>
10. Byrnes W. J. Management and the Arts. 6th ed. – New York: Routledge, 2022. – 576 p. ISBN 9780367258900.
11. Colbert F., Ravanas P., Brunet J. Marketing Culture and the Arts. 5th ed. – Montréal: HEC Montréal, 2019. – 358 p. ISBN 9782980860287.
12. Wróblewski Ł. Culture Management: Strategy and Marketing Aspects. – Berlin: Logos Verlag, 2017. URL: https://library.oapen.org/bitstream/id/106553dd-f014-4caf-8128-08cfdcb50b59/external_content.pdf